

İlk Pullarımız İçin Pek Önemli Bir Belge

Tevfik KUYAŞ, Y.Mühendis

ANKARA Filateli Derneği'nin 28 Mayıs 1977 günü yayımladığı 1 No.lu Bülteni'nde ilginç bir belge adı altında yayınlanan yazı posta tarihimize çok önemli bir hususu aydınlatmaktadır. Her şeyden evvel bu belgeyi bulan Ankara Filateli Derneği ikinci başkanı Sayın Uğur Peker ile bülteni yayımlayan dernek idarecilerine teşekkürü bir borç biliriz. Ricamız üzerine Sayın Uğur Peker bize belgenin fotokopisini göndermiş olup bu sayımızda yayımlamakla Türk ve Dünya filatelisine bu konuda bilgi vermekle şeref duyuyoruz. Belge "Ruznameyi Cerideyi Havadis" gazetesinin 20 Recep 1279 Cumartesi günü ve 548 sayılı nüshasında çıkan "Postalara dair İlânnâme"dir. Milâdi tarih "Salname'de yaptığımız araştırmaya göre 31 Aralık 1862 olarak bulunmuştur. İlânın metnini aynen sunuyoruz:

Postalara Dair İlânnâme

Memalik-i mahruse-i şahanede işleyen postalara verilen mekâtip şimdiye kadar usul-i kadimesi üzere muntazam posta mahalli ise postanın çıkaracağı günü uzak yakın her ne mahalde bulunur ise bulunsun sahibi tarafından bilmecburiye getirilip postahanelere teslim olunmakta ve hin-i itasında bittabi izdiham ve kalabalık olmak mülâbesesiyle pek çok meşvakkat çekilerek vezn ile vaz-i ücret ettirildikten sonra bir de mektup ve ücreti yine pek çok zahmetlerle memurîne teslim kılınmakta ve verilen mekâtibe şu sırada bazı mertebe fesat karıştırılmak ihtimaline zehap dahi hasıl olup bu türlü mektup alınmak usulü ise icra-yi muamelesince memurlarını dahi pek çok suubete ve beyhude zahmete giriftar eylemekte velhasıl bu usul-i kadime veçhile mektupların postahanelere tesliminde daha pek çok uygunsuzluk ve emniyetsizlikler görülmekte olduğundan ve bu halin ıslahına lüzum-i kavi göründüğünden tetkik olundukta Avrupa postlarında kullanılan (tembrpost) yani pul usu-lünün Memalik-i mahruse-i şahane postlarında dahi icrası bu halât-ı nâmakuleyi def ettikten başka yeniden pek çok teslihât ve muhassenatı câmi olduğu anlaşılması üzerine bu bapta Postahane-i Âmire tarafından tanzim olunan lâyiha Meclis-i Muhasebe-i Maliye ve Vâlâ-yi Ahkâm-i Adliye kararları üzerine led-el-arz icra-yi mukteziyatına irade-i seniye-i cenab-ı padişahî şeref taalluk etmiş ve bu usulün icrasına müteferri hususat bir yandan postahane tarafından tehiye olunduğu gibi icap eden pullar dahi Maliye Nezaret-i celilesi tarafından Darbhane-i Âmire'de mahsusan tab ettirilmekte bulunmuş idi.

Bu pulların tabı bu kerre reside-i hüsn-i hitam olmuş ve önumüzdeki kânun-i sani iptidasından itibaren işbu usulünün icrasına mübaşeret mukarrer bulunmuş olmağla muamelâtınca bilinmek lâzım gelen bazı tarifat bervech-i âti beyan olunur.

İşbu pullar (beş) ve (iki) ve (bir) kuruşluk ile (20) paralık olarak dört cinsten ibaret olup beş kuruşluğu (kırmızı) ve ikiliği (mavi) ve birliği (mor) ve yirmi paralığı (sarı) renklerde olarak kaçılık olduğu dahi üzerinde murakkam olduğu gibi tuğra-i cenab-i cihanbani ile dahi müzeyyendir.

Bunlar nakit makânda muteber olduğundan herkes evvelce bunlardan mikdar-ı vafi edinip çekmece ve yazılıhanelerde saklamak ve bir yere mektup yazıldığı halde tarife ve buutların mübâyyin Postahane-i Âmire tarafından mukaddema çıkarılıp üçer kuruşa satılmakta olan haritaya müracaatla mektuba kaç kuruş posta parası verilmek lâzım geliyor ise o kadar paralık bir veya iki veya hâlde ziyade pul (çünkü pulların altı kolalı olduğundan hemen ıslatılıp

mektubun üzerine yapıştırılarak en yakın olan kutunun içine atıverilmek lâzim gelecektir ve bu kutular muayyen olan vakitlerinde açılıp postaca olan muamelesi icra kılınacaktır.

Bu pullar Dersaadet'te (Postahane-i Âmire) ve (Üsküdar) ve (Beşiktaş) ve (Kasımpaşa) ve (Eyüp) ve (Sultan Mehmet) ve (Sultan Beyazıt) ve (Sultan Ahmet) ve (Kadıköyü) şimdilik bu on mevkide devletçe tayin olunan memurlar marifetiyle kıymet-i hakikiyesi üzere füruht kılınacak ve bu pulları herkes evvelce almağa mutlak mecbur olmadığından ve memurin-i mumaileyhimin vezn-i mektup ve pul füruht ve postaca her bir tarifatı etmeğe memuriyetleri olup bulundukları mevkilerde kutular dahi bulunacağından müşkili olan olur ise memurundan sual ve lâzım olan pulunu mübayaâa ve kendi eliyle mektubuna yapıştırdıktan sonra kutuya atmak icap edecktir.

Taşralarda bu kutular postahanelerde bulunacağı ve posta müdürleri her muameleyi icra edecekleri gibi büyük şehirlerde bazı müناسip mevkilerde dahi kutular konulacaktır.

Bu pullar memalik-i mahrusenin her tarafında postalarca makbul ve muteber olup ancak devletçe tayin olunan memurlarından başka kimseden pul satın almaktan herkesin mücanebet ve pulsuz ve tarifesinden aşağı veyahut şeklen nâtamam veya müstamel pul yapıştırılmış mektuplar mahallerine gönderilmeyeceğinden şundan dahi mubaadet etmesi ihtar olunur.

Bu pullar yalnız âdi mekâtip ve jurnaller üzerine yapıştırılacağından ve taahhütlü mekâtip bitti senede rabtolunacağından bu misillû taahhütlü mektuplar kutulara atılmayıp muamelesi icra kılınmak üzere memurlarına müracaat olunması mukteziyattandır.

Gayr-i muntazamadan yani posta memuru bulunmadığı ecilden ücreti verilmemiş yerden gelen mektupların parası mektubu alan tarafından verilmek nizamî iktizasından olduğundan ziyade ücret talep olunmamak üzere bunun için dahi (kahve) renginde ayrıca pullar yaptırılmıştır. İşte bu renk mektubun ücreti alan tarafından verilmek lâzim geldiğine alâmet olmağla bir mektubun üzerinde bu renkte kaç kuruşluk pul bulunur ise o bedel ve eğer mektup ayağına getirilmiş ise tevziye namiyle mukarrer olan ayrıca yirmi para getiren müvezzie verilip ondan bir ara ziyade verilmemesi cümleyle ilân olunur.

İlân-ı mahsusunda Dersaadet için tadtat olunan mevakiin yerleri henüz tanzim ve tekmil kılınamamış olduğundan bunlardan (Postahane-i Âmire'de alt katta) ve (Beşiktaş'ta vapur iskelesi yanında) ve (Üsküdar'da kezalik vapur iskelesi yanında) ve (Sultan Mehmet'te Muvakkît'in sırasında) açılan yerlerine şimdilik müracaat olunması ihtar kılındı.

دُوْلَاتِ عَدَلَةٍ حَادَّةٍ

رجب فیض

62A

جعفرانی

1

داستور ای اسکریز باستهدسی مکاتب عسکریہ ناظمی سینق
عطا و فتوح دین پاشا حضرت نظر ندوی جیہ بولائید

شیخ الحرم جناب بنوی سابق دولت احاج امین باشاد صدر تبری
استدیده دن جعفر بیانم وابوره را کب اولاد فخری حالت بکن
پنجنبه کون در سعادت مواصلت المنشود

حر مین محترمین خوبیده سند مصبوط او عادی جنگل
س اعشار و ایخان نایی ایش را حضرت بر این و بید کار
فرمودیس جنگلی حاصلتند از قدر کان عمارت عاصمه
سنی عبأ ایکی لک کل ایز اعتمادا بیلک تشریبله سکد نیک
غروشن بدایله ایکیون بخش طفوز سندیمی مارتدن ایش را
بیک سندیکی طلبنه ایمادولازم والد حفظ زند خلده طابی شهور نه
ا تاریخ علاند نکمی بر صنوه فر رضی فرسو ایله جه دن
اوافق همایونه حر مین الشر بعین واردات و طباشه هر چهت
او لنسی اعلان اوانور

صهابیل بقوله ام شخص اکن غر فیله: اوسک اردبیر توند،
بکرمیلک محبدیه به تقییداً قلب اقیمه اتمالیه منوی اولدفلی
حالده هر بر الات و ادواتیه برای بروتی جمه کوئی دردست
اوامری، با وای هنچه بقایه این اعذار در

چارشوي كير درونشده به لوب بلک ضبطه، به کوندرلشن اولان
بر عدد سبه، كيسه درونشه، عدد مجیده و اختر صاحبي ظهوره
و بر ليله آوزره حفظ و بر قيقه ايد پر لند ر

بیو پولارک ملبعی یوگر و رسیده حسن ختمام چوات و او کرده‌ای
کانون نیز استادسین اعضاً اشیو بول اصلک اجراسمه

مملکت مح و سه شاهزاده بیشان بوستن ره و بیلان مکایب

مشهود می باشد این اتفاق معملاً تبعده بیان لازم نکار
بهرز فربات پژوه آقی بیان اولیور

اش بولار (بس) و (بک) و (باغوشان) (۲۰)
پاره هنگ اوهارق هرت جنسین همارت او لوپ بس غروشانی
(فرمی) او تکی (ماش) و (لک) (دور) و بکه می پاره ای
(صلدی) دنگله ده اوهارق هاچلخ اولندیغی دنجی او زرنه
مردم او را بینی کی طغرای جناب جهمیلای او به دست
مر پندر

بۇڭلۇ خەن مەقامىدا دېنگىز اولىدېقىز دىن بىر كىس اولىجىدە يۈنلىرىدىن
مەندىرىنىڭ دەنگىزىدە ئىكىسىدە و باڭلۇ ئەخانلىرىنىڭ ساپىلمىق و بىر زە
مەكتوب بازىلدۇنى ئىللەتە تەغىرە و بىغىلىرىنى ئېمین پەرسە ئەخان
عاصىر ئەطىپىدىن مەقدىما چىقىارىلۇپ اوچىرى غىروشە سەنلىقىدە
اولان خەر باشىدە مراجعتىلە مەكتوب ئاقاچ غۇرۇش پۈستەپ زەمىسى
و زەنلەت لازىم كاپورايسە اوقدىر پارەللىك بىر بىراڭى و باخود دها
زەنلەت پول (جونىكەپلىرىنىڭ قۇلىلى اولىدېقىزدىن) ھېلىن
امسالايدىلرۇپ مەكتوبك اوزىزىدە باشىدىرى ئەرقىڭىزىن اولان
غۇوطىپك ايجىدە ئەزىزىلەت لازىم كاڭ جىڭىر و جو قۇطبىلە معين
اولان وقتلىرىنىڭ چىلۇپ پۈستە جە اولان معسامەتلىسى ايجرا
ۋە ئەنچەن

و بوللر در سعادتنه (بوسته خانه عاسمه) و (اسکدار)
و (شکنانز) و (بن او غلو)، (فاسم باشا) و (ابوب) و (سلطان
محمد) و (سلطان پاریز) و (سلطان احمد) و (فاضی کوئی) شعبانی
بیوان «و قده دواججه تعین اولان مأمور از مرفتیه فتحت حلقه مسی
او زره فروخت قله جن و بولالری هر کس او جله المغه مطلع
بیمور اولیدیستن و مأموری مویی الیهمک وزن مكتوب و بول
فروخته بوسته جه هر رفریانی ایتمد و بندی اولوب
بوشهی سوخاره قوطی سردخی بولنه جستن منکلی اولان
او اور ایسه مأمور نس سؤال ولازم اولان بولان مبیعه و کندی
ایله بکنونه باشتر دقدن صکره فو طی به اتفاق ایحباب
امه حمکر

شهر مردی بفوطیار پرسته خانلر دهوله جنی و پوسته مدبرلری
هر مردی همین اجرای ایده حکلری کنی و لشکر رده بعض مناسب
مع قدرتی دیگر فیصله قوی نهاده حضرت

اب او لا ها لک محروم سنه شه ط فده په سه شر جه دغول و معتبر
او اوب انجق دا چه نه زین او لان ما هور لانه بشـه ديلز
کيسه دن پول مسلمان المقاد هر کسک مجاهدت و پاشر
ونفره سندن اسا غي و با خود شکلا تقام و با استعمال پول
پا شدري لاش مکلو برخواهند کوئري لاه جگلن شونه دجي
مـاصعدت اي پس اخطار او اور

بوقبل بالک مکتب وزرالوزریه باشد، لجه من
واعهدل مکتب بالذموم سمعد بین اوئمه حفظون بوسنارواعهدل
مکتب قطبیه ایوب معسی اجر اقتصادی اوزده مادرین

مر جمت او نمی مقصداشند
غیر متعظمن یعنی پرسیده اموری بولند یعنی احمدن اجرتی
و زرمه اسخن بردن کلان مکتو بلک با ره سی مکتوب الان
طرفه دند و یملک اقطاعی اقتضای نمودن او لدینه دند زیاده
ایزرت طلب او لئه ف اوزره بیک ایجون دخی (فهود)
زمکنه ایزجه پوله بایدر لمشدرا بشه بورنک مکتو بلک اجرتی
الان طرفه دند و یملک لازم کلشکنه علامت او اعلمه رمکتو بک
اوزله بورنکه فاج غرو شلاق بول بو لور ایسه او بدل واکر
مکتو بایاغند کتو لمش ایسه تو ز یعده تامه مفردا ولان ایزجه
یک محی باره کتو ان موزعه و بایوب اندن بر پاروز بایه و زرمه امسی
حمله به اعلان او لسور

ادلاء مخصوصه در سعادت ایجوان تعداد اولین مواقعت
یاری هنوز تقدیم و نکمل فلتنه ماه من اولین یقین بیان دهن
(بومشایعه عاصمه الشیخانه) و (بمشکله امده و پیور اسلکه سی
پائمه) و (اسکارهارت که ملک و پیور اسلکه سی پائمه) در (سلطان
محمد) و وقتی صرمه سده ایجاد شد یاری به شدیدی از عمر باعث
اولین احصار قلمدی

٢٠	خواسته سازه	٢١	ب
٢٢	مقدم جبار (آن اینهم میگیرد)	٢٣	...
٢٤	امانی پردازی	٢٥	...

Bu belgeden kesinlikle öğrendiklerimizi sıralayalım:

1 - Darbanede basılan ilk pullarımız (Tuğralı pullar) 1 Kânunusani (Ocak) 1863 günü tedavüle çıkarılmışlardır.

2 - Pullar İstanbul'da on postahanenede satılacak ve ellerinde pul uzaklıklara göre posta tarifesi gösteren haritadan faydalananarak gereği kadar pul yapıştırdıkları mektuplarını en yakın kutulara atacaklardır.

3 - Posta memuru bulunmayan merkezlerden pul temin edilemeyeceğinden bu mektupların bedeli mektubu alandan tahsil edilecek ve bu tahsilata karşılık kahve rengi pullardan yapıştırılacaktır. Bu da kahve rengi pulların takse pulu olmadığını kesin bir surette göstermektedir. Takse pulu eksik pul yapıştırmış veya hiç pul yapıştırılmamış mektuplar için özel bir puldur ve ilk defa olarak 1888 tarihinde tedavüle çıkarılmışlardır. Kahve rengi pulların sonradan normal posta pulu gibi kullanıldıkları esasen bilinmektedir. Bu pulları "bedeli alıcı tarafından ödenecek mektuplara mahsus pul" olarak isimlendirmek gereklidir.

4 - Mektup dağıtımını yapmakta ve buna karşı 20 para dağıtım ücreti alınmaktadır. Sonradan dağıtımın Lianos Şirketine verilmesi, dağıtımından toplanan paranın masrafı karşılamadığı ve şehir içinde posta hizmeti yapılamamasından ileri geldiği inancındayım.

Tevfik KUYAŞ
TFDF Başkanı

(Türk Pulculuğu, Yıl: 4 - Sayı: 16-17, Ocak-Mart 1978, TFDF Organı, sayfa: 7-11)

